

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 3/08-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tos 29/2007-2413 z 24. mája 2007, č. k. 1 Tos 30/2007-2420 z 24. mája 2007, č. k. 1 Tos 31/2007-2428 z 24. mája 2007 a č. k. 1 Tos 32/2007-2431 z 24. mája 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2007 doručená sťažnosť M. K., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 10. augusta 2007, zastúpeného advokátom JUDr. J. V., B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos 29/2007-2413

z 24. mája 2007, č. k. 1 Tos 30/2007-2420 z 24. mája 2007, č. k. 1 Tos 31/2007-2428 z 24. mája 2007 a č. k. 1 Tos 32/2007-2431 z 24. mája 2007.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 T 187/05 podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosti proti uzneseniam okresného súdu z 12. apríla 2007, ktorými *„nevyhlásil členov senátu, zamietol žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a neprijal písomný sľub obvineného - sťažovateľa, ani neprijal ponuku peňažnej záruky sťažovateľom, ďalej zamietol žiadosti sťažovateľa o vrátenie vecí a ktorým Okresný súd rozhodol o doplnení zápisnice o verejnom zasadnutí“*.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že o všetkých jeho sťažnostiach rozhodoval krajský súd v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. M. B. a zo sudkýň JUDr. A. O. a JUDr. Z. J. na neverejnom zasadnutí, ktoré sa uskutočnilo 24. mája 2007, a to uzneseniami pod č. k. 1 Tos 29/2007-2413, č. k. 1 Tos 30/2007-2420, č. k. 1 Tos 31/2007-2428 a č. k. 1 Tos 32/2007-2431. Podľa názoru sťažovateľa uvedeným postupom krajského súdu došlo k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy tým, že *„... príslušný Krajský súd v Žiline nekonal tak, aby nebol dôvod pochybovať o zákonnom sudcovi, pridelenom náhodným výberom“*.

K porušeniu označených práv malo dôjsť podľa názoru sťažovateľa aj tým, že: *„... vo veci konajúci Krajský súd v Žiline stanovil na prejednanie všetkých sťažností sťažovateľa jednému a tomu istému senátu, ktorý rozhodoval aj o jeho predchádzajúcich sťažnostiach ako súd odvolací“*.

Toto konanie súdu nezodpovedá povinnosti súdov v trestných veciach konať nestranne. Súd týmto postupom obmedzil právo sťažovateľa na spravodlivé prejednanie zákonným sudcom. Konaním súdu vznikla sťažovateľovi ujma na jeho právach.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Žiline ako súd odvolací v konaní vedenom Okresným súdom v Žiline pod sp. zn.: 3 T 187/05 porušil práva sťažovateľa vyplývajúce z čl. 2 ods. 2, ako aj čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenia Krajského súdu v Žiline, 1 Tos 29/2007-2413, 1 Tos 30/2007-2420, 1 Tos 31/2007-2428 a 1 Tos 31/2007-2431 (správne má byť 1 Tos 32/2007-2431, pozn.), zo dňa 24. mája 2007 a prikazuje Krajskému súdu v Žiline, aby vo veci znova konal a vo veci novými rozhodnutiami znova rozhodol.

Sťažovateľ žiada priznať trovy právneho zastúpenia, ktoré v prípade úspechu budú vyčíslené v zákonom stanovenej lehote.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že krajský súd porušil jeho uvedené základné právo označenými uzneseniami tým, že o všetkých jeho sťažnostiach rozhodoval ten istý senát krajského súdu v rovnakom zložení, ktorý rozhodoval aj o jeho predchádzajúcich sťažnostiach ako odvolací súd, pričom sudcovia senátu neboli určení náhodným výberom, aby bola zachovaná: «zásada pevného a náhodného pridelovania agendy a aby bol vylúčený - pre rôzne dôvody a rozličné účely výber súdov a sudcov „ad hoc“!»

Ústavný súd prípisom z 9. augusta 2007 vyzval predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa. Predseda krajského súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr 479/07 z 15. augusta 2007 uviedol: «... senát I To Krajského súdu v Žiline konal 24. 5. 2007 v zložení: predseda senátu JUDr. M. B. a členky senátu JUDr. A. O. a JUDr. Z. J. z nasledovných dôvodov:

V zmysle dodatku č. 4 rozvrhu práce Krajského súdu v Žiline na rok 2007 boli 24. 5. 2007 stálymi členmi senátu I To - JUDr. M. B., JUDr. A. O. a JUDr. M. R. JUDr. M. R. sa neverejného zasadnutia 24. 5. 2007 nezúčastnil z dôvodu zdravotných problémov (hnačka).

Zastupujúce členky senátu (viď bod II.2.4 písm. a rozvrhu práce) JUDr. M. U., JUDr. D. W. a JUDr. E. K. 24.5. 2007 čerpali dovolenku. Prvou „voľnou“ zastupujúcou členkou senátu bola JUDr. Z. J.»

Predseda krajského súdu k vyjadreniu zároveň pripojil fotokópie dovolenkových lístkov uvedených sudkýň krajského súdu.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku z 12. októbra 2007, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedu krajského súdu z 15. augusta 2007, uviedol:

«Sťažovateľ pokladá vyjadrenie Krajského súdu v Žiline za nepravdivé, účelové a zavádzajúce.

V predmetnom vyjadrení je uvedené, že JUDr. M. R. sa neverejného zasadnutia 24. 5. 2007 nezúčastnil z dôvodu zdravotných problémov (hnačka). Toto vyjadrenie je nepravdivé už aj z toho dôvodu, že spisový materiál na čl. 2411 uvádza, že „opustil pre nevoľnosť budovu súdu KS“. Podľa sťažovateľa ak by JUDr. M. R. mal hnačky, nemohol by opúšťať budovu súdu, ak opúšťal budovu súdu nemal by hnačky, ale sedel by v budove na záchode.

Skutočným dôvodom neúčasti JUDr. M. R. podľa sťažovateľa bol ten, že tento až tesne pred verejným zasadnutím zistil, že by musel byť vylúčený z prejednávania predmetnej trestnej veci, uvedené vylúčenie by muselo byť vykonané riadnym procesným úkonom a rozhodovať vo veci by senát ďalej mohol až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení. Súd preto podľa sťažovateľa uvedené rozhodovanie zjednodušil takýmto ľstivým spôsobom (podľa sťažovateľa protiprávnym).»

Ústavný súd z príloh pripojených k sťažnosti a rozvrhu práce krajského súdu na rok 2007 z 27. novembra 2006 (ďalej aj „rozvrh práce“), ako aj Dodatku č. 4 k rozvrhu práce na rok 2007 z 24. apríla 2007 (ďalej len „dodatok č. 4 k rozvrhu práce“ alebo „dodatok č. 4“), ktorý nadobudol účinnosť 7. mája 2007, zistil, že podľa časti II.2 rozvrhu práce týkajúcej sa pravidiel určovania zákonného sudcu, časť II.2.1 bod j) rozhodovanie o opravných prostriedkoch podaných proti rozhodnutiam po podaní obžaloby v tej istej veci sa prideliť senátu, ktorý mal vec pridelenú na rozhodnutie o prvom z nich.

Podľa časti II.2.1 bod m) rozvrhu práce v prípade, že v rámci jedného predloženého spisu je potrebné rozhodnúť o opravných prostriedkoch proti viacerým rozhodnutiam súdu I. stupňa, pridelia sa takéto veci jednému senátu.

Podľa časti II.2.4 rozvrhu práce o určení spôsobu zastupovania [§ 4 písm. b), § 5 ods. 2 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce] zastupovanie členov senátov v trestnom kolégiu:

- členov senátu 1 To zastupujú v poradí: 1. JUDr. U., 2. JUDr. W., 3. JUDr. K., 4. JUDr. J., 5. JUDr. S., 6. p. K.

Podľa dodatku č. 4 k rozvrhu práce z 24. apríla 2007, účinného od 7. mája 2007, sa bod II.3 zmenil tak, že členom senátu 1 To sa s účinnosťou od 1. mája 2007 stal JUDr. M. R. Uvedený senát krajského súdu 1 To pracoval od 1. mája 2007 v nasledovnom zložení: predseda senátu JUDr. M. B., členovia JUDr. A. O. a JUDr. M. R.

Ústavný súd v rámci svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 126/03, I. ÚS 121/06) uvádza, že pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ podľa čl. 48 ods. 1 ústavy treba brať do úvahy nielen príslušnú zákonnú úpravu, ale predovšetkým ustanovenia ústavy o nezávislom a nestrannom výkone súdnictva. Existencia nestrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a jednak podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. V tomto smere ide o zvažovanie zisťiteľných skutočností, ktoré môžu nestrannosť sudcu spochybniť. Z tohto pohľadu môže mať dokonca určitý význam aj tzv. zdanie (javenie sa) pochybností (appearances of bias). Je to inými slovami vyjadrený výstižný výrok Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu vo veci *Delcourt v. Belgicko*, 1970, séria A, č. 11, podľa ktorého „spravodlivosť má byť nielenže vykonávaná, ale sa aj musí javiť, že je vykonávaná“. Podstatnou je dôvera, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti u verejnosti vzbudzovať (III. ÚS 16/00).

Účelom základného práva na zákonného sudcu je poskytnúť osobe, ktorá sa pred súdom uchádza o ochranu svojho základného práva, záruku, že o jej veci rozhodne nestranný sudca. Za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je potrebné považovať sudcu, ktorý bol určený na prerokovanie a rozhodovanie veci v súlade s rozvrhom práce súdu, a tiež sudcu, ktorému boli veci pridelené z dôvodu vylúčenia iného sudcu pre zaujatosť v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku (II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02).

Podľa názoru ústavného súdu má rozvrh práce zásadný význam pre uplatnenie ústavného práva na zákonného sudcu. Zákonným sudcom môže byť ktorýkoľvek sudca daného súdu, ktorý sa podľa rozvrhu práce má stať sudcom v danej veci. Elementárnou podmienkou v tomto prípade však je, aby sa vec pridělila v súlade s rozvrhom práce pre daný kalendárny rok, v ktorom je vec oprávnenej osoby doručená tomuto súdu.

Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k danému rozhodnutiu, ani skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (I. ÚS 13/00, IV. ÚS 287/04).

V danom prípade krajský súd zabezpečil prítomnosť práceneschopného sudcu v senáte spôsobom stanoveným rozvrhom práce pre rok 2007 a jeho dodatkom č. 4, pričom rešpektoval ústavné princípy a požiadavky kladené čl. 48 ods. 1 ústavy, čím sú vylúčené pochybnosti o nesprávnom zložení senátu rozhodujúceho o sťažnostiach sťažovateľa. Pokiaľ sťažovateľ mal pochybnosti o nezaujatosti a nestrannosti niektorého zo sudcov senátu, mal možnosť uplatniť postup podľa § 31 a nasl. Trestného poriadku.

Krajský súd, rešpektujúc požiadavky ústavne súladnej aplikácie právnych predpisov a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, postupoval podľa ustanovení rozvrhu práce a relevantného dodatku č. 4 tak, aby rozhodovanie o sťažnostiach sťažovateľa proti uzneseniam okresného súdu mohlo byť uskutočnené nestranným súdom, t. j. zložením senátu rešpektujúcim zákonné a ústavné požiadavky. Z uvedených dôvodov nemožno jeho postup označiť za taký, ktorý by nezodpovedal požiadavkám čl. 48 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy. Na základe uvedeného ústavný súd nezistil v postupe krajského súdu porušenie sťažovateľom uvádzaných práv podľa ústavy.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú je možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľa (napr. zrušenie označených uznesení krajského súdu, úhrada trov právneho zastúpenia atď.), ktoré sú viazané na rozhodovanie vo veci samej.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008